

Al-Muhammad

De 9058

VIRO
PIETATE DOCTRINA HUMANITATE EXCELLENTISSIMO
CHRISTIANO WOLTERSTORFF
ΚΑΛΙΚΡΗΝΑΙΩΙ

PASTORI AD S. CATHARINAE FIDELISSIMO
GYMNASII SOLTQUELENSIS RECTORI QUONDAM MERITISSIMO
NUNC LINGUARUM SACRARUM PRAECEPTORI CLARISSIMO

DIEM

QUO ANTE HOS QUINQUAGINTA ANNOS
DOCENDI PROVINCIAM IN COLLEGIO FRIDERICIANO
REGIOMONTANO

SUSCEPIT

EA QUA PAR EST PIETATE ATQUE OBSERVANTIA

GRATULANTUR

DIE III. IAN. MDCCCXXVIII

GYMNASII SOLTQUELENSIS PRAECEPTORES

INTERPRETE

GUILIELMO GLIEMANN WOLTERSDFIANO

GYMNASII SUBCONRECTORE

Praemissum est *Abu 'l Charri 'l Momallechi* ad Abu 'l Melchum sapien-
tem carmen arabicum ex duobus codd. mscr. nunc primum editum
latine et vernacule conversum adnotationibus criticis et exegeticis
instructum.

HALIS SAXONUM

TYPIS EXPRESSUM GEBAUERIS.

7110

CHRISTIANO WOLFFSTORFF
KAMMERTHURER

PROFESSOR AM 2. GYMNASIUM IN HAMBURG
GEBOREN DEN 17. SEPTEMBER 1733
IN WOLFFSTORFF NÄHE WITTMARSHAGEN

QUO ANTE HOS QUINGENTA ANNOS
PROFESSOR MATH. IN COLLEGIO LUDWIGIANO
REGIO VITTO

که بر نوک الماس در سفته ام
در بحر دانش همه زفته ام

☆ ☆

CHRISTIANO WOLFFSTORFF
PROFESSOR MATH. IN COLLEGIO LUDWIGIANO
REGIO VITTO

CHRISTIANO WOLFFSTORFF
PROFESSOR MATH. IN COLLEGIO LUDWIGIANO
REGIO VITTO

HALLIS SAXONUM

EPISTOLA EDITORIS AD LECTOREM.

Inspicienti mihi aliquando codices manu scriptos, quos satis multos meis libris adnumero, in manus forte incidit hoc, quod sequitur, carmen arabicum adhuc ineditum, multis quidem in locis, quod primo statim adspectu apparebat, depravatum, sed quo nihil propter argumentum magis videretur idoneum, quod hac scribendi opportunitate oblata ex occulto in lucem protraheretur. Id consilium non ita multo post communicavi cum GESENIO, praeceptore quondam meo pie colendo; et simul ipsum codicem tradidi examinandum, additis precibus, ut, si quae in eo essent aut omnino mendosa, aut saltem suspecta, ipse pro consueta sua erga me humanitate meliora restitueret emendando. Accidit autem, ut eo tempore Vir summus multis et variis occupationibus distineretur. Itaque, re cognita, consilium quidem valde laudavit, codicem autem examini subiiciendum et emendandum tradidit amico et familiari suo ROEDIGERO, Viro humanissimo, in academia Halensi privatis lectionibus docenti. Tum vero, quod primo mali aliquid ominis habere videbatur, idem maximo usui esse coepit. Etenim humanissimus ille ROEDIGER, cum et ipse eiusdem carminis exemplar, idque non solum meo emendatius et correctius, sed etiam (quod operam nostram in hac editione aliquantum adiuvit) nonnullis in locis scholiis arabicis instructum, haberet, agnito statim poeta, litteras ad me dedit, et suum codicem humaniter tradidit utendum, unde contigit ut coniecturis in hoc opere facile supersedere possem. Non enim ego eos pos-

sum laudare, qui vanae coniectandi lubidini indulgentes sua somnia lectoribus obtrudere malunt, quam optimis codicibus fidem habere. Sed haec hactenus. Habes, humanissime lector, libelli originem. Reliqua, quae praefationis loco dicta velim, haec fere sunt, quae sequuntur.

Fando equidem audivi, non recte interpretis aut editoris munere fungi, qui in eo acquiescat, ut librariorum menda eiiciat, veram et germanam scripturam pro virili parte restituat, verborum, si quae parum usitata et a quotidiano sermone aliena lectorem offendere possint, vim et potestatem exponat, locorum difficilium sententiam exquirat: multum adiuvare praeterea auctoris, qui fuerit vel quonam tempore vixerit, et quae sunt eiusdem argumenti reliqua, accuratam cognitionem. Quin multos memini ad illam opinionem ita praeter modum sese accommodare, ut libros de libro conscripserint. Quodcum de Nostro ad hoc tempus a nemine quidquam memoriae traditum sit, operae pretium me facturum existimo, si breviter rem tractaverim. Multis enim, (quae est pervulgata opinio,) de homine alioquin paene obscuro et omnino ignobili non opus est, quamquam, si opus esset, plurima haberem, quae de poeta nostro dicerem partim laudanda, partim vituperanda; nec vereor, ne, quod nonnullis accidisse video, ut eo ampliora volumina conscriberent, quo magis incerta et obscura res eorum indagationi se subtraheret; (scilicet difficillima quaeque et minime intellecta res longissimam habet disputationem:) — idem igitur ne in me caderet, non vereor, quippe qui auctoris vitam et mores penitus perspexisse mihi videar. Nolo autem humanissimi lectoris iudicium praeoccupare. Itaque visum est mihi eam rationem inire, ut praefatus, quae in ipso carmine sint auctoris et aevi sui vestigia, diiudicandam rem aliis relinquam.

Quaerat forsitan quispiam, quae sit codicum externa facies aut omnino eorum qualitas? Dubito autem, an in nostra disquisitione eius rei notitia sit ἀδιάφορος, quamquam haud negaverim, ubi complura eiusdem libri supersint vetusta exem-

plaria, in re critica eorum accuratam cognitionem maximi esse momenti. Uterque codex forma est quadrata, penna anserina scriptus, charta lintea. Quid igitur? An, quia Arabes, sicuti reliquae Orientis nationes, charta xyliua plerumque et calamo ad scribendum utuntur, idcirco putabimus, intra Europae fines, adeoque fortasse non procul a nobis ipsis aliquem versificatorem hoc carmen, quantulumcunque est, animi causa composuisse? At pauci, opinor, inter nostrates Asiatico sermone versus faciant. Ut descripserit igitur utrumque codicem aliquis Europaeus, quid inde argumenti de auctore et aetate carminis concludere possis, equidem non video. Neque tamen hoc loco, quandoquidem semel codicum facta est mentio, prorsus silentio praetereundus videtur versus ille Ferdusii, unius de Persarum poetis celeberrimis, in meo codice ita uno tenore ab incognito librario extremae parti adiectus, ut omnino cum ceteris cohaerere videatur; quem versus post inscriptionem libelli in tergo plagulae primae (is locus maxime commodus videbatur) typis imprimendum curavimus. Laudat hunc versum GUILIELMUS IONES, quem ego coryphaeum facile appellaverim eorum omnium, qui ipsius aevo inter Anglos aliqua Orientis litterarum peritia inclaruerunt, elegans ille poeseos spectator, et scitus poeta ipse, in pervulgatis suis Commentariis, (editionis Eichhornianae pagina 19,) ubi hanc interpretationem latinam addidit:

*Siquidem calami acumine adamantino margaritas nexi,
in scientiae mare penitus me immersi.*

Constat autem, Persas, ut Arabes, margaritarum nomen eleganter transferre in poesin, ut, qui versus faciat, margaritas connectere, immò perforare, tralato verbo dicatur. Cum multi sint eiusmodi loci apud Hafisium, quem Persarum Horatium iure quodam appellant: tum prae ceteris propter insignem rei probationem huc spectat finis odae VIII litterae Eliph, ubi se ipse adloquitur poeta:

*Nexisti uniones, versusque, Hafis, pepigisti.
Dulce canas! prae Pliadibus tua carmina fulgent.* ¹⁾

quo loco Pleiadum mentionem ἐκ παραλλήλων esse factam nemo non videt. Quid multa? Quemadmodum olim Archimedes illud εὐρηκα exclamavit laetitia elatus, ita Nostrum crederes prae gaudio se continere non potuisse, quin illo versu finitum laborem significaret. Ecquid inde coniiicere possis de eius patria seu natione, id, humanissime lector, ipse tu videris. Ego vero, si fas esset, nec data fides obstaret, lubenter tibi persuaderem, ad Persicarum arborum odores intra fines terrae ²⁾ hos versus esse factos.

1) Ipsum locum Persice adscribam:

غزل گفتمی و در سفتنی بیبا و خوش بخوان حافظ

که بر نظر تو افشاند فلک عقد ثریا را

Sententia alterius hemistichii est: cane, Hafis, nam sertis, quae ex margaritis tuis fiunt, id est, poematis tuis, multo inferiores sunt ipsae Pleiades, (eas enim cum sertis apte confert poeta:) ut similitudinem inter hunc locum et inter Horatii versum: exegi monumentum aere perennius facile agnoscas, Integrum carmen exstat in GUIL. IONIS Grammatica Persica, (*A Grammar of the Persian language*) edit. V, quae prodit Londinis 1801, pag. 10 seqq. [ed. Lee. Lond. 1823. p. 16 seqq.] itemque in ROUSSEAU anthologia Persica, pag. 153 seqq., cuius libri, in Germania, ni fallor, non nisi modice pervulgati, inscriptionem adiicere liceat. Ea autem haec est: *The flowers of Persian literature; containing extracts from the most celebrated authors, in prose and verse; with a translation into English. To which is prefixed an essay on the language and literature of Persia. By S. Rousseau. London 1801. 4.* — Eiusdem carminis interpretationem Anglicam vide in priori libro p. 129 seqq. [ed. Lee. p. 168 ss.], in posteriori 153 seqq.

2) Geographi nostrates ad unum omnes *Kermaniam* scribunt litteris vernaculis. Sciunt autem Persicae linguae periti, litterae ک sonitum medium inter گ et ق, id est inter nostrum g duriusculum et inter k, locum tenere, ut paene cum Gallorum g in *gâter* congruat. Non enim plane eodem modo sonant ک et ق. Rectius igitur scriberetur *Kermania*, immo rectissime, ni omnia me fallunt, *GERMANIA*.

Iam vero inscriptio carminis consideranda est. Quae quamquam ab aliena manu potius, quam a poeta profecta esse videtur ³⁾, tamen, quia id unicum de Nostro est testimonium, aliquid habet momenti. Sunt enim Arabum non solum cognomina, sed etiam ipsa nomina plerumque eiusmodi, ut aliquid significant, immo cum hominum aut patria et domicilio, aut vita moribusque haud raro congruant; neque eiusmodi nomina, qualia sunt apud nos plerumque, ipsi animo comprehendere queunt. Cuius rei non alienum videtur quale testimonium perhibuerit Niebuhrius noster $\delta \pi \acute{\epsilon} \nu \nu$, docere, quo facilius intelligatur, quanti in hac disquisitione auctoris nomen sit momenti. Qui cum inter Arabes olim interrogatus qui esset, indicata patria, Niebuhrium a civibus se appellari diceret: admirati illi diu barbaram vocem atque in coniectura haerentes tandem, qui eius nominis esset sensus, rogitarunt. Beatos homines, quibus tantum natura concesserit animi vigorem, ut vel in nominibus quaerant sententiam! Igitur in rem fore existimo, si pauca de inscriptione carminis explanaverim. Sunt autem apud Arabes tres nominum partes. Una est, quod عَلَمٌ ipsi, Latini nomen dicunt, altera كُنْيَةٌ seu cognomen, tertia denique لَقَبٌ sive agnomen. Proprio nomine qui fuerit Noster, incertum est. Nam quod *Abu'l Charri 'l Momallech* vocatur: est illud quidem cognomen, hoc agnomen, utrumque honoris causa ei inditum. *Charron* autem apud Arabes est, quem calorem Latini dicunt, ut *Abu'l Charri* nomen quid significare possit, facile sit intellectu. Dicat forsitan aliquis per lasciviam, fabrum ferrarium intelligi, sive re eam artem Noster professus sit, sive (quod magis verisimile) id nomen na-

3) Ita iudico. Vix enim mihi persuadeam, tanta ullum umquam hominem fuisse arrogantia, ut sibi ipse sciti elegantisque poetae laudem, (quae est verbi *Momallech* vis et potestas,) tribuerit. Cui argumento accedit, quod in meo codice illa inscriptio prorsus desideratur.

ctus propter miram, quae inter fabri atque indoctum poetam intercedit, similitudinem, utpote quorum alter ferrum, alienos versus alter conglutinet. Nolim tantae malitiae aurem praebere, humanissime lector. Obstat enim, quod additur, *el Momallech*, de quo strictim supra iam diximus. Ego saltem non possum non laudare doctissimum ROEDIGERUM, qui sublime carmen et audacem poetam eo nomine significari ratus, ut exemplo hanc sententiam confirmaret, litteris ad me datis ad nostrum ipsorum loquendi usum provocavit, quo candendi vocabulum a ferro ad audaces rerum imagines, quales in poesi reperiuntur, transferre solemus. Simul idem vir doctus ex arabico in vernaculum sermonem illud cognomentum ingeniose atque (inter nos dicere liceat, humanissime lector) verissime — — Sed ita a proposito aberravi, ut paene dixissem.

Momallech quod additur, quam *Melch* vocabulo sit simile, nemo non videt. Neque haec similitudo in litteris solum cernitur, sed etiam in vi et potestate verborum. Utrumque enim cum per se salis notionem involvit, tum uti ad doctum poetam illud, ita hoc transfertur in scientiam et doctrinam, ut *Abu 'l Melchi* nomine eruditissimum virum significari recte conicias. Nec dubito quin ad eundem loquendi usum pertineat hic locus apud Matthaeum evangelistam (c. 5, 13), *ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς*. quae sententia non modo *μωραίνεσθαι* vocabulo, sed etiam versu sequenti *ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου* satis defenditur⁴⁾. Sed haec *ὡς ἐν παρόδῳ* dicta velim. Quod autem utramque vocem per se salis notionem involvere supra diximus; id videsis an spectet ad commune poetae ac viri, quem carmine suo laudavit, domicilium. Est saltem, quo hanc sententiam tueare. Toto enim carmine talem se exhibuit Noster, ut vetus inter eum atque inter *Abu 'l Melchum* intercedere usus videatur. Id quod multis docere non opus est, cum ipsa

[4) Vide quae GESENIUS de isto loco disputavit in Rosenmuelleri Repertorio biblico exegetico T. I. p. 124 s. E. R.]

ipsa res satis in promptu sit. Praeterea ne illud quidem inutile videtur admonere lectorem, quale cognomen sit alteri, tale fere alteri esse agnomen. Etenim *Abu 'l Melchi* appellatio et ipsa est honorifica, ut quonam proprio nomine appellare liceat virum laudatum, aequae incertum sit, ac quo poetam laudantem.

Restat, ut quae in hoc carmine sint aetatis vestigia, paucis indicemus. Qua in re multum adiuvabit admirabilis quaedam inter hoc et inter alia, eaque vetustissima Arabum poemata, similitudo. Omnium enim doctorum hominum ea est sententia, ut, si quae iisdem fere verbis a duobus auctoribus dicta reperiantur, casu id factum negantes, alterum alterius vestigia pressisse existiment. Illud autem antiquitatis ac recentioris aevi dissimile esse aiunt, quod, quae ab inventore paullo brevius et obscurius dicta sint, eadem ab imitatore fusius atque in modum explanatoris tractari soleant. Quam sententiam tantum abest, ut refutare velim, ut nihil umquam verius a doctissimis viris excogitatum fuisse censeam. Igitur id agam, ut, quoniam eiusmodi loci, de quibus modo dixi, apud Nostrum reperiuntur multi, singillatim eos infra in adnotationibus meis enumerem, in praesentia carptim, ut quique sunt memoratu dignissimi, examini subiiciam. Quo numero unus omnium maxime est habendus vs. 8, 2: non carpit, qui aspernatur molestiam; quicum contendas velim illud Ssafieddini ⁵⁾: non carpit fructum, qui aspernatur molestiam. Quid igitur? Num Ssafieddinum putabimus eius versus esse inventorem, quem deinde multis post annis Noster descripserit? Quod qui opinatur, profecto non video, cur non idem Homerum multo post Virgilii tempora floruisse dicat. Uno enim illo vocabulo, quod additur, satis se Ssafieddinus ostendit ineptum interpretem et explanatorem, cui ieiuna sua oratione depravare placeret, quod ab Abu 'l Charro ut

5) Ssafieddini Hellensis ad Sulthanum El Melik Efsfsalech Abu 'l Mekarem Ortocidam carmen arabicum. E cod. mscr. Par. ed. Bernstein. Berolini 1816, fol. — Vid. ibi vs. 3, 1.

breviter ita concinne dictum videmus. Quin iste homo, quem ego grammaticum potius dixerim quam poetam, ne illud quidem من لا يكامل intactum reliquit, quod quomodo ei visum sit ad vulgarem loquendi usum accommodare, in adnotationibus nostris ad h. l. docebitur. Praeterea Ssafieddinus alios quoque in eodem poemate multifariam, si non descripsit, at saltem imitatus est, ut, quamam religione commotus a Nostro magis abstinerit, ego non videam. Atque haec quidem de Ssafieddino. Inter reliquos, qui Abu'l Charrum imitati sunt, facile eminet Thabit ⁶⁾. Qui cum eius versum 13 propter antiquam من particulae formam parum aut ipse intelligeret aut ab aequalibus suis intellectum fore putaret, ita mutatum ex parte recepit ⁷⁾, ut illud antiquitatis vestigium prorsus sit deletum. De Nostro enim noli suspicionem commovere. Qui nisi senior esset, quam Thabitae aetas, non ita scripsisset, cum ne numerus quidem, neque omnino artis leges impedirent, quo minus integrum versum ab illo reciperet; nisi forte dissimulare eum putas suam aetatem. Neque aliter sentio de versu 16, quem paullulum immutatum legimus apud Samuelem Ibn Adiam ⁸⁾. In quo versu quamquam uterque auctor articulum vocis ف omitted, tamen haec est scripturae diversitas, ut poetica, quam dicunt, licentia a Nostro, ab altero ex grammaticae artis lege id factum facile tibi persuadeas.

Ex his igitur, humanissime lector, quid efficiatur, ipse tu videris. Qua in re quo minus haereas, trium locorum ad postremum te commonere liceat. Primus est, ubi antiqua illa من particulae forma exstat, de quo supra dixi. Alter deinde est vs. 9, 1. ubi pro Epitrito primo is numerus invenitur, quem

6) Idem qui alias vocatur Taabbatha Scharran, de quo nomine vid. Tebrizi scholion, quod adscripsit Schultens in Excerpt. Hamas. pag. 360. [Hamas. ed. Freytag. p. 33.]

7) Hamasa ed. Schultens pag. 396. [ed. Freytag. p. 42.]

8) Ibid. pag. 464. [Freytag. p. 51.]

Diiambum Latini dicunt, Arabes ipsi *Mafailōn* ⁹⁾, quem numerum apud paucos antiquissimos poetas in usu fuisse docuit censor aliquis in *Ephem. litt. Hal.* ¹⁰⁾ Tertius denique est vs. 22, ubi vini talis fit mentio, ut eum locum antiquissimis temporibus esse adnumerandum et ad priscos mores pertinere facile credas ¹¹⁾. At enim, qui veterum poetarum mos est, ut unusquisque versus per se habeat sententiam omnibus numeris absolutam, idem in hoc poemate frustra anquiritur; quin multifariam ita ea procedit, ut versus a versu divelli omnino non possit: id quod ab optimorum poetarum consuetudine abhorrere perhibent. Aio enimvero. Sed vide, an uno argumento iudicium possit improbari. Nec spernendum esse censeo Arabis Hellensis ¹²⁾ scholiastae testimonium. Is enim, antiquorum suae gentis carminum bene memor, propter magnam huius carminis cum illis similitudinem facile quemquam in eam opinionem venire dicit, ut Abu 'lCharrum diu ante vetustissimorum carminum auctores floruisse putet. Quid vero? Quod Abu 'lCharri nomen eam celebritatem nactum est, ut ad exteros ¹³⁾

9) Metrum huius carminis est الطويل quod dicunt, de quo cf. GUIL. JONES in libro supra laudato pag. 29. seqq. [SAM. CLERICUS de prosodia arab. p. 35—42. EWALD de metris carm. arab. p. 65—71.]

10) A. 1827. Nr. 94. [Exempla eius rei. haud pauca inveniuntur in poematis antiquioribus, ut Amralkeis. Moall. vs. 34. 68. 70. 71. 73. 79. Soheir. Moall. vs. 14 bis. 23. 30. Hamas, ed. Freytag. p. 57. vs. 2. p. 86. vs. 1. 95, 2. 3. 129, 1. bis. 295, 1. al. At serioris aevi poetae a corripienda illa syllaba ita sibi caverunt, ut v. c. in Hariri Mecamis ne semel quidem correptam invenirent. E. R.]

11) Vide Hottingeri hist. orient. Tiguri 1660. p. 411.

12) الاعرابى الحلى. Ei enim tribuuntur scholia in codice ROEDIGERI adscripta. Non ipsum nomen id esse, sed cognomentum, vix opus est monito. Helle

(حَلَّة) autem Iraci urbs est haud ignobilis. Utrum ab hac scholiasta nomen

suum traxerit, an ab alia Halle (الحلّة) Kamus. p. 1426. ed. Calcutt.) dicta, ab illa paullum remota, potes dubitare.

13) Haec sententia ipso Arabis Hallensis nomine comprobatur, siquidem inde coniectura assequi licet Arabicae linguae peritissimum virum, qui Ἀνάραβος cuiusdam hominis opusculum praestantissimis scholis adornaverit. Saepe fortuito id accidit, ut cum hominum nominibus res ipsae congruant.

hoc carmen migraret ibique tam doctum, qualis est Arabs Hal-
lensis, nancisceretur interpretem; qua tandem re id fieri potuit,
nisi ipsius carminis et vetustate et praestantia? ¹⁴⁾

Sed video, dum finem praefationi sum impositurus, iterum
iterumque a via me declinasse. Noli autem propterea mihi irasci,
humanissime lector. Quod enim doctissimis viris saepenumero
accidere scimus, ut aliis persuadere studeant, quod in suam rem
fore arbitrantur, idem si mihi acciderit, facile veniam me impetra-
turum existimo. Tu vero, quaecumque praefatus atque argumen-
tatus sum, ne ita ad obrussam exigas. Laudas? Bene mihi! Vitu-
peras? Actum de me est, nec quidquam ultra habeo, quo me de-
fendam. —

Ceterum adnotationes quae sequuntur, sic instituere mihi
in animo est, ut aliquid inde utilitatis capiant iuvenes, quos horis
subsecivis Arabicam linguam doceo; paucos illos quidem numero,
sed litterarum amantissimos, ingenii acumine non destitutos, sum-
mo denique studio et indefesso labore ad difficillimum quodque,
dummodo honestatis laudem habeat, animum applicantes. Quod
velim considerent, si qui forte hoc notarum genus levius censeant,
quam quod nunc ipsum in tanti viri memoriam in publicum
emittatur.

Postremo non possum reticere summam ROEDIGERI benevo-
lentiam, qua is in sese receperit, ut menda typographica ex hoc
opere expungerentur. Quo nihil optatius potuit mihi contingere.
Huic igitur viro, cum in typothetarum officinam haec scripta mea
mitterentur, veniam dedi per litteras, immo vehementer rogatum
volui, ut inter expungendum, quodcumque visum ei fuisset, suo
nomine meis adscriberet uncis inclusum. Id quod commonere te
volui, humanissime lector, ne alienam doctrinam ego mihi arro-
gare viderer. Vale. —

14) Etiam Ferdusium illum versum, quem supra interpretati sumus, ex Abu 'l
Charro descripsisse, ex his, quae diximus, facile intelligitur. Itaque GUIL-
IONES non debebat eum versum alieno nomine inscribere. Sed enim Abu 'l
Charrum vir summus nondum cognoverat.

D I X I T
ABU 'L CHARRI 'L MOMALLECH,
QUEM DEUS O. M. SERVET.

1. Equidem deduco carmen meum et tendo ad ABU 'L MELCHUM sapientem, venerandum.
2. Ipsius eo concutiam latus in concilio amicorum, sicuti mea olim latera concussit imbre sapientiae suae.
3. Iamiam vero sol quinquaginta arsit cursibus, sed enim Ipsius nondum desiit pluvia doctrinae,
4. Quemadmodum flores rigat rivus (sine intermissione). — Parcissimus Ipse est somni; summae Ei curae sunt
5. Amici: eorum animos indefesso labore tuetur instar accipitris, qui non recedit a pullis.
6. Quin etiam dum claudit lumina Eius impetus somni, non cessat Ei custos cordis seduli et attenti.
7. Parcus est conquestionis de molesta quaque re si quae Ipsi acciderit; multos molitur labores, difficillimis rebus exercitatus.
8. Non potest apis non recusare aditum mellis, nec carpit (fructum) qui non perferat labores.
9. Age sis! Ecquisnam adipiscitur (margaritas) quietus in littore? Non est margarita in mari nisi in imo.
10. Non subigit gloriam sine labore populus ullus, nec ludendo qui agit.

11. Sic iste est populus, quem Ille odit; ast enim non assecuti sunt societatem cum Eo.
12. Duplex Ei est sapor, mellis et colocynthidis; colocynthidem praebet populo inconstanti, mel amicis Suis.
13. En! vehitur nudo molestiae dorso, intenditque lumina cordis Sui speculantia
14. Ad difficultates rerum, adiuturus, etiamsi incommodis Ipse opprimatur.
15. Per Deum! virtus quidem virorum laudanda est; at Hic puritate indolis solis aequiparat lumen.
16. Haeret sub terra radix Eius, et vertice tollitur ad sidera, polus Ipse populo Suo.
17. Quemadmodum post torrentis decursum ex alveo fit pratium: sic merita Eius post mortem constabunt.
18. At hercle! Si omnes Eius virtutes considerare velim, nae illum aequiparem, qui cuspidem ensis amiserit victus.
19. O Venerande! Detrahe de corde Tuo tegmentum! Faustus Tibi sit hic dies festus! Macte esto eius luce!
20. Nulla res nunc animum Tuum turbet! — Mare quoque numquam turbatur.
21. Concelebrant hunc diem omnes Tui amici; iam iam ei inviderunt ceteri eiusdem anni dies omnes.
22. Io vinum ferve! Hoc cyatho senem nostrum salutabo. Totus Ille hilaretur!

G e d i c h t

v o n

Abu 'l Charri 'l Momallech. 1)

*Auf denn! Vermählt werd' also, du o mein festlich Lied,
 Zu unserem Meister geh, o Braut, dem Gefeierten.
 Wohlan! Dort im Festkreis' seiner Jünger erheitre Ihn,
 Wie einst Sein er Weisheit Regen oft mich erheitert hat.
 Schon endete funfzig Mal die Sonn' ihre Flammenbahn,
 Seit Er mit der Weisheit Regen rastlos die Jünger letzt,
 Wie rastlos ein Giessbach fliesst, und labend die Blumen tränkt.
 Fürwahr! auch die Nacht bringt Ihm erquickenden Schlummer nicht,
 So oft für die Wohlfahrt Seiner Freund' Ihm die Sorge naht,
 Wie schirmend im Horst wachsam ein Adler die Jungen deckt.
 Und wenn auch das Aug' Ihm unbezwinglicher Schlummer schliesst;
 Es wacht doch das Herz rastlos, und sorgt um die Wissenschaft.
 Er achtet die Klag' unmännlich, und scheut die Beschwerde nicht,
 Niemals der Müh' abhold, die Gutes für Andre schafft.
 Erschweret den Zugang dir die Biene zum Honig nicht?
 Und pflückst du die Frucht jemals so bald oder sonder Müh?
 Die Tiefe des Meers birgt Perlen. Bleibst du an Ufers Rand
 So sorglos und arbeitscheu, erwirbst du die Perle nicht.*

- 1) Das folgende Gedicht, welches vielen Lesern eine nicht unwillkommene Zugabe seyn wird, ist mehr eine freie Nachbildung, als wörtliche Uebersetzung. Das Metrum des Originals (o—u | o— | o—u | o—o—) ist beibehalten; dabei aber von der Lizenz (o—o— statt o—) im zweiten Fusse, die auch im arabischen Text einmal vorkommt, Gebrauch gemacht. Der Reim, der im Arabischen wesentlich ist, und auch in den längsten Gedichten durch alle Verse gleich bleibt, konnte wegen zu großer Schwierigkeiten nicht berücksichtigt werden.

Ein Volk, das dem Leichtsinne dient, und sonder Beharrlichkeit
 Und spielend das Werk angreift, gelanget zum Ruhme nicht.
 Und solchem Geschlecht abhold war immer Sein Biedersinn; —
 Verhasst ist der Freundschaftsbund des Volkes das die Mühe scheut.
 Geschmäcke ²⁾ des Wermuths theilet Er, und des Honigs, aus;
 Den Weichlingen Wermuth, Honig kostet der Freunde Schaar.
 Ihn beugt nicht der Arbeit Last. Wie Reiter ein muthig Ross,
 So lenkt Er der Arbeit Zügel. Aber des Geistes Aug'
 Ist stets auf die Wohlfahrt Andrer spähend gerichtet,
 Wenn unter des Beistands Bürd' Ihm eigene Kraft erlahmt.
 So ist es! Der Bravheit Ruhm ist tapferer Männer Zier;
 Doch grössere Zierd' ist's, rein zu seyn wie das Sonnenlicht.
 Er gleicht dem Baum — aufstrebend der Wipfel, die Wurzel steigt
 Hinab in der Erd' Abgrund — den Seinen ein Wendepunkt.
 Wie bald nach der Fluth Abflus der Boden von Blumen prangt,
 So bleibt Seines Wohlthuns Frucht, wenn einst Ihn der Tod ereilt.
 Verstumme mein Lied! Ein Streiter, welchem das Schwerdt entsank,
 Erschein' ich, wenn Dankbarkeit des Biederen Tugend erwägt.
 Verehrter! des Unmuths Schleier lüfte der Seele nun,
 Es öffne dem Frohsinn' dieser festliche Tag Dein Herz!
 Sei immer die Klarheit Deiner Seele Dir ungetrübt,
 Wie Sturmes Gewalt niemals den Spiegel des Meeres trübt.
 Es feiert Verehrung Dir den seltenen Jubeltag;
 Mit neidischem Blick sieht's jeder andere Tag im Jahr.
 Wohlan denn! Von Nektar schäumet, blinkende Römer, nun,
 Dem Greise des Festtag's tön' ein freudiges Lebehoch!

2) Diese Pluralform gebraucht Göthe in seiner Uebersetzung des zwölften Gedichtes der Hamasa (Westöstlicher Divan, S. 258 ff.) vs, 12.

de hac forma iudicent viri docti, vid. in Gesen. lex. s. v. מו. Lehrgeb. §. 151. not. 2. Sacy gramm. I. pag. 357 infra et 403 infra. Sed fortasse haud absurda est contraria sententia, formas كما, بما (hebr. כִּמּוּ, בִּמּוּ) cum ما interrogativo omnino non cohaerere; esse ea vocabula primitiva, quae ita quotidiano usu paullatim decreverint, ut una tantum littera restaret.³⁾ — [بمدرار] Videtur mihi poeta alludere ad verbum اقطار, quod una littera detracta (قطار vs. 3, 2) pluviam significat. Eiusmodi verborum lusus amant prae ceteris poetae orientales. Vid. Iones comment. p. 18. Szafieddini carmen supra cit. vs. 7 et vs. 37. Schultens. exc. ex Hamasa p. 424 (حيث — الهوى: 2, 7). Sic infra in hoc ipso carmine legitur vs. 7, 2: أرى وشربة: 1, 12, et النوى. — Eiusdem generis est Genes. 49, 8: גַּד בְּרוּד יַגְדִּיבוּ; vs. 19: דָּן יִדִּין; vs. 16: יַחְדָּה אֶתָּה יוֹרֵד; 8. Neque eiusmodi lusu omnino abstinerunt veteres occidentales, quos vulgo scriptores classicos appellant; quin Ciceronem simile quiddam etiam amasse aiunt. Vid. Ochsnerum in: Ciceronis eclog. ab Oliveto collect. p. 83. Atque hinc, ni omnia me fallunt, efficitur, Thabiten hunc versum descripsisse. Is enim, cum verborum lusum non conciperet, idem loquendi genus (أعز عطفة), quod h. l. propter sequentem versiculum summam habet elegantiam, ineptissime et fere ridicule mutatis verbis ad camelos accommodavit. Nec tamen diffiteor, exempla supra laudata paullulum ab h. l. differre, ac iure quodam aliquem posse mirari, quidni poeta scripserit:

كما هز اقطاري بقطر علومه

Quin etiam ego ipse vehementissime miror. Sed haec hactenus. — Pluvia et nubes apud Arabes, praesertim poetas, cu-

3) [Obstrepat huic opinioni Scholiasta Hellensis, atque eorum sententiam tuetur, qui ما Nomen esse contendunt. Argumentum eius rei petit ex ipsius Abu 'l Charri verbis, quae vs. 5. leguntur: كما اجدل, ubi inter ما et اجدل communem nominum coniunctionem intercedere ait, quam اضافة appellant. Equidem scholiastae sententia mea est. E. R.]

iusvis rei copiam significant. Exc. ex Hamasa ed. Schultens p. 424:

غيبث مزن غامر حيث يجدى

Cf. Szafieddini carmen cett. vs. 20. Itaque verbis مدار عقله adumbrari uberrimam scientiam et doctrinam, conicio; quamquam non repugnaverim, si quis potius utilitatem atque oblectationem, quam Abu 'l Melchi doctrina habuerit, intelligere velit; quae quidem sententia comprobari quodammodo possit Iobi verbis c. 29, 23:

יְהִי כְמִטֵּר לִי וּפְיָהֶם פְּעֵרִי לְמִלְקוֹשׁ

cf. Deut. 32, 2. Viderint lectores ipsi. Ego saltem non pro certo affirmaverim, quid sibi voluerit poeta. —

Vs. 3. Verbum אָח non solum ardendi et flagrandi notionem, sed etiam currendi, habet. Eandem in utraque versione reddidisse mihi videor. ⁴⁾ — [تارة] In meo cod. scriptum est شوطا (quingenta cursus), contra metrum. Itaque تارة (quingagies) recepi ex cod. Roed., quamvis haec lectio suspicionem interpretamenti mihi quidem videatur habere. Viderint viri docti, num scribendum sit شوطها hoc sensu: quingenta de suis cursibus. Scio quidem אֶת-שְׁתֵּי נְשָׂיו Genes. 32, 23 non esse duas de uxoribus, sed utramque uxorem; neque eodem loco אֶחָד עֶשְׂרִי יְהוּדִין significare undecim de filiis Iacobi, tamquam si plures numero fuissent, sed filios eius undecim numero (LXX: ἔλαβε τὰς δύο γυναῖκας, καὶ τὰς δύο παιδίσκας, καὶ τὰ ἕνδεκα παιδιά αὐτοῦ); — qui usus pronominum suffix. non

أَجَبَتِ النَّارُ أَجْبَاهَا تَلَمَّيْتِ وَالْأَجَّةُ شِدَّةُ الْحَرِّ وَالْأَجَّاجُ الشَّمْسُ وَقَبِيلُ نُوْحٍ] ⁴⁾

de igne dicitur flagrante; i. e. آج de igne dicitur flagrante; آج est vehementia ardoris et الأجاج sol vocatur. Quod autem dicunt آج de sole dictum eius circuitum significare, id longius petitum ac tenue est. Sunt ista verba Elarâbi el Halli. E. R.]

differt ab articuli usu in numeralibus, de quo vid. Gesen. Lehrs. §. 181, 7; — neque tamen omnino desunt exempla in lingua hebraica, quibus coniecturam meam quodammodo defendere posse mihi videor. Eius generis est Genes. 22, 3: **וַיִּקַּח אֶת-שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ**, quem locum interpreto: *secum duxit duos ex servis suis* (LXX sine articulo: δύο παῖδας). Plures enim Abrahami servos fuisse numero, ex Genes. 14, 14 constat. Sed, quoniam eiusmodi exempla ex lingua arabica mihi non succurrunt, viris doctis res relinquatur diiudicanda. ⁵⁾ — [تنجيم قطار] De syntaxi verborum videant tirones Sacy gramm. II. §. 319. —

Vs. 4. Ne quis putet, ad solam poesin spectare hanc verborum syntaxin, qua fem. **بعض** coniungitur cum masc. **فدخل الى** (Sacy gramm. II. §. 683): afferre liceat Locm. fab. 4: **بعض المغاير يتظلل بها**; quo loco suff. fem. **بها**, quod ex grammaticae artis lege accommodari debebat ad masc. **بعض**, ad sensum referendum est ad plur. fract. **مغاير**. De quo genere dicendi vid. Sacy gramm. II. §. 353. — Alterum huius versus hemistichium integrum descripsit Thabit. Vid. Schultens. exc. ex Hamasa p. 406. [Hamasa. ed. Freytag. p. 245.] —

Vs. 5. Cohaeret vox **صحا به** cum versiculo antecedente, de quo genere dicendi supra dixi in praefatione. ⁶⁾ — Conii-

5) [Putem in huiusmodi causa sic scribi ab Arabibus: **خمسين شوطا من شواطها**; nec dictum illud biblicum ad hoc genus pertinere. E. R.]

6) [Attexam hic scholion, quod versui 4. apposuit Elarâbi: **هذا البيت مضمّن** والبيت المضمّن الذي لا يتم معناه الا بالذي يليه قيل التضمين هو غلط في الشعر ومن اكثره اكثر الاغاليط ولكن الاولين والاخرين من الشعراء اكثروا التضمين في اشعارهم واما الاخفش فزعم انه ليس فيه غلط i. e. hic versus de numero eorum est, qui manci ad sententiam dicuntur. Versus autem ita appellatus is est, quo sententia aliqua non absolvitur, ita ut cum eo, qui proxime eum excipit, arcte sit coniungendus. Vituperant hoc genus grammatici, eoque magis vituperant, quo est frequen-

cio autem, hac voce non eos significari, quos Abu 'l Melchus aliquando sapientiae imbre irrigaverit (ita intelligo *صاحب* vs. 2, 1); sed eos potius, quos *etiamtum* irrigaret, cum poeta haec scriberet, i. e. *discipulos*. Defenditur haec sententia verbis sequentibus. — *حما* Rad. *حما*. Subintell. *هو*, quod interdum omittitur, ut Participium per se habeat vim verbi finiti.

Exc. ex Hamasa ed. Schultens p. 424: *هو شامس* i. e. *هو شامس* sive *شامس*. Cf. Sacy gramm. II. §. 641. Ad eandem aut similem elipsin referre velim exempla, quae Gesenius collegit in: *Lehrgeb.* §. 190. Mihi saltem *פָּחוּ בְּמַיִם* Genes. 49, 4 ortum videtur ex *פָּחוּ בְּמַיִם אֶתָּה* (cf. Gesen. *Lehrgeb.* §. 163, 3.). Nec multum differre puto *לחם שְׁעָרִים* (i. e. *oppugnatio portarum* sc. erat); sive *Infinitivus* Pi. est illud *לחם*, sive nomen verbale (vid. Hollmann ad h. l.); cum quo loco conferri potest *Soph. Trach.* 1215. ed. Brunck. *ἦ καὶ πύρᾱς πλήρωμα*; (*etiamne rogi strues* sc. erit?) nec non *Ai.* 633: *καὶ πολλὰς ἀμύγματα χαιτας* (*et laceratio canae comae* sc. erit.). — *من* Vid. vs. 1. — *كما اجدل* Sacy gramm. II. §. 79. De aquilae amore erga pullos, et de caritate, qua eos amplecti putatur, non opus est multis. Imprimis hac imagine utuntur Hebraeorum poetae, ubi Dei nomen celebrant tamquam tutoris ac patroni Israelitarum. *Deut.* 32, 11. 12:

על-גוזלי ירחף	בְּנֶשֶׁר יַעִיר קֶנֶז
יִשְׁאָהוּ עַל-אֲבִירָהוּ	יִפְרֹשׁ בְּנֶפְשׁוֹ יִקְחָהוּ
וְאִין עִמּוֹ אֵל נִכְר	יִהְיֶה בְּרֵדוֹ יִנְחָמֵנוּ

[*لم ينتسى*] Subintell. relat. pron., quod cur omissum sit, vid. in Sacy gramm. II. §. 363. 486. Id admonendi erant tirones, ne in verborum structura haerentes parum recte verterent: sicuti aquila non recedit a pullis. Accuratio verborum interpretatio est: sicuti aquila, qui non recedit cett. —

tius in carmine quoque. Attamen usurparunt illud veteres aequae ac recentiores poetae. Immo Elakhfash (grammaticus celeberrimus) ne vitiosum quidem esse censet. E. R.]

Vs. 6. Impudenter hunc et sequentem versum paene integros exscripsit Thabit, mutatis tantum ultimis vocibus, utpote quae ad suorum versuum exitus non quadrarent. Vid. exc. ex Ham. ed. Schultens p. 398. — اذنا] Ita edidi ex cod. Roed. In meo cod. legitur واذ, quod sine dubio librariorum errori debetur. Gravissimo rei argumento est Thabitae locus citatus, ubi اذنا legitur. Sensus esse videtur: quin etiam, si cubi ei obrepebat somnus, vix animum abducere poterat a doctrinae studiis discipulorumque curatione. Debebat igitur poeta scribere اذ. Vid. Sacy gramm. I. §. 857. Sed recte vidit de Sacy, haec verba a poetis interdum sine ullo discrimine et promiscue usurpari. 7). — [کری] Doctissime hoc vocabulum interpretatus est Schultens l. l. Cf. Tograï vs. 12, 1:

طردت سرح الكرى عن ورد مقلته

Rad. زال med. Vau, fut. A., quod ne confundas cum زال fut. O. Hoc posterius transitivam vim habet, illud intransitivam. Locm. fab. 29: حداد كان له كلب وكان لا ييزال نائماً Cf. Abulfedae Aegypt. ed. Mich. pag. 33. — Alterum huius versus hemistichium vitiose scripserunt Schultens, et qui eum secuti sunt. Vid. Bernstein: *Nachträge* cett. p. 29. — [شبحان] Parum accurate Schultens vertit: *custos cordis cautus*; cum rectius esset *custos cordis cauti*. Sed sensum dedit. Etenim custos cordis est cor custodiens. Cf. Deut. 32, 10: رجل يشظن. Gesen. Lehg. §. 163, 2. De forma genitivi vide Sacy gramm. I. §. 728, 6.

Vs. 7. Exc. ex Ham. ed. Schultens. p. 394. — [قليل] Sacy gramm. II. §. 641. De sequente genitivo ib. §. 70. — [يصيبه] Anceps huius vocis interpretandae est ratio. Una est, ut relativum pronom., quod subintelligendum est, pro nomina-

7) [Ut hac in causa, quid plerumque differant inter sese istae particulae, facilius intelligatur, exempla pono haecce: اذ نام cum dormiret, نام اذ نام cum dormit. E. R.]

Bibliothek der
Deutschen
Morgenländischen
Gesellschaft

tivo accipiatur, referendo ad مهم, suffixum autem referatur ad قليل; (quam interpretationem praetuli in versione latina, Schultensium secutus. Sed اصاب sequente Accusativo non so-

lum est accidit, sed etiam invenit. Locm. fab. 30: كلاب مرة اصابوا جلد سبع Cf. fab. 28. Itaque altera ratio est, ut relativum pron. pro Accusativo accipiatur hoc sensu: si quam (rem molestam) invenit. Ceterum de omisso pron. relativo consulendus est de Sacy, in gramm. II. §. 365. Cf. Gesen. Lehg. §. 199. — [النوى المتعاجه] *Difficillimum propositum.* —

Vs. 8. Mutatis verbis hunc versum recepit Szafieddin. vs. 3. — Sententiarum nexus: aliorum salutem suis commodis praefert neque aspernatur labores, quoniam sine labore nemo umquam aut aliis consuluit, aut ipse fructus percepit. —

[بد] Rad. بت separavit. Hinc subst. بد fuga (separatio). Exc. ex Ham. ed. Schultens p. 332: لا بد منهما ثنتان لا بد منها *duae res, a quibus non est fuga*, i. e. inevitabiles. Ita factum est ut لا بد من sequente nomine cum verbo acciperet notionem *necessitatis.* — [ياجتني] Plenius Szaf. I. c. ياجتني النفع. Vid. epist. nostr. ad lectorem pag. IX. — [بحامل] Vid. Sacy gramm. II. §. 77. Cor. Sur. VI, 28: ما نكن بمبعوثين. Szafieddinus, hoc idiomate aboleto scripsit من لم يحامل. —

Vs. 9. Alioquin لا est particula adhortantis; ut vs. 19. 22; h. l. usurpatur aliquantum diverso sensu: *cedo quis nanciscitur?* — [ينال] Subintell. ex versiculo seq. لولوا. Amat poeta hanc brevilloquentiam. Vid. ياجتني vs. 8. — [سواحل] Sing. ساحل. Usurpatur haec vox in primis de litore *maris.* Vid.

Abulfedae Aegypt. ed. Mich. p. 2. 21. — لسن Sacy gramm. I. §. 855, 2. 3. Gesen. Lehg. §. 231, 3, 3. Cf. Terent. Andr. IV. 5, 51: Si pol Glycerio non omnia haec (sc. dixero); i. e. omnia haec Glyc. dicam. —

Vs. 10. Imitatur hunc versum Szafieddin. vs. 1. — De syntaxi verborum اعمال يمتطى vid. Sacy gramm. II. §. 318. —

[مجدا] Illustravit hoc vocabulum Schultens in exc. ex Hamasa p. 478. — [فلا] Non opus est ex antecedentibus subaudire *ما لم تعلموا انتم ولا*, cum haec particula etiam nomen cum nomine copulet, ut lat. *neque*. Cf. Cor. Sur. VI, 92: *quod non sciebatis vos neque patres vestri*, ubi si recte locum haberet ellipsis, non *ولا* sed *ولم* fuisset dicendum. — [لاعب] Sensus: qui ludendo agit, neque eo, quo opus est, ardore studioque. Cf. لعب Cor. Sur. VI, 69.

Vs. 11. Quamvis generatim superiori versu poeta tractaverit sententiam: nullum fructum percipi sine labore et studio; tamen ex hoc versu satis apparet, certum quemdam populum ab eo tangi. Quem intelligat, id vero pro certo affirmare non ausim. Historiam enim non diffiteor me parum calere. Viderint viri me doctiores. *) — [كانت] Sacy gramm. II. §. 320. — [مبغض] Sacy gramm. II. §. 491. Cor. Sur. VI, 91: الذين

8) [Mirabilis hac de re annotatio Scholiastae Hellensis: اما القوم الذي هو مبغض فقال بعض العلماء انه قوم من قبيلة غير قبيلته وحدثوا ان ابا الملح لما وقع حرب بين اهل بلده وبين قبيلة اخرى اسمها اقربج غضب عليهم غضبا شديدا حتى ابغضهم غاية بغضه وقيل انه لم يزل يبغضهم طول عمرة فهذا بعيد وقالوا ايضا القوم الذي ابغضهم ابو الملح هو قوم الناجر اي الذي كل لون من الاخلاق ولا يتثبت على راي i. e. quod attinet ad gentem quam ille odit, nonnulli cogitant de gente peregrina, narrantque Abu 'l Melchum, quum aliquando bellum ortum esset inter incolas patriae suae et aliam gentem Akrabedsch (sic!) nominatam, vehementi contra hanc gentem ira esse commotum, maximumque in eam concepisse odium. Ac ferunt, per totam vitam eum odium illud non deposuisse. Sed hoc a veritate alienum videtur. Porro alii in universum eiusmodi homines significari putant, quos poeta vs. 12 vocat الناجر قوم id est versipelles et infirmi consilii. Denique qui et hunc et proximum versum Abu 'l Charri non esse opinantur, ducuntur errore. Ex hoc igitur scholio non multum proficimus. Nam gentem Akrabedsch vocare perinde est atque omnino non nominare. Quid enim illud monstrum vocabuli? E. R.]

الذين هدى الله — [الكتيم] Plene hoc vocabulum saepe scriptum est ex origine. Vid. Sacy gramm. I. p. 400. Not. a. Ea ipsa causa est, cur prima syllaba producat. —

Vs. 12. Descripsit et hunc versum Thabit. Vid. Exc. ex Ham. ed. Schultens p. 428. — [وشرى] Copula redundare videtur, nisi forte vertenda est *et quidem*. Hoc sensu hebr. hic illic reperiri, satis notum est. Exempla dederunt Gesenius in lex. et Michaelis in adnotatt. in lib. Hagiogr. V. T. tom. III. p. 86. (Cf. Virg. Aen. III, 329: Me famulo famulamque Heleno transmisit habendam.) Quod enim Ven. de Sacy huic copulae interdum apud poetas usu venire ait, nimirum ut ordine verborum inverso ipsa praeceat sententias aut voces copulandas (vid. gramm. II. §. 700.): in ea re tantum abest ut assentiam viro illustrissimo, ut nihil umquam veri dissimilius me audisse dixerim. Exemplum, quod attulit, levi commutatione

sic fortasse scribere licet: *ورحمة الله السلام عليك* i. e. tibi *cum* misericordia Dei salus (contingat)! Sacy gramm. I. §. 883. Hoc loco igitur, ne multus sim, و copulat cum superiori versiculo, *أرى* autem *ἀσυνδέτως* annectitur. — Ceteroquin *قوم الناجم*, ad verbum *populus varietatis*, sive *inconstantiae*, i. e.

sibi non constans, satis illustratur vs. 10 verbis *تبهل* et *لاعب* في فعاله. Intelligit poeta populum, qui parum vires intendat, neque in eodem studii tenore possit permanere.

Vs. 13. Redit poeta hoc versu ad propositum, eandemque, quam antea tractavit, sententiam retractat. Etenim vs. 11 et 12 iniecta populi cuiusdam Abu'l Melcho inveni mentione parumper a proposito declinaverat. — Priorem versiculum imitatus est Thabit. Vid. Exc. ex Hamasa ed. Schultens p. 396. Alterum versiculum integrum, ne verbo quidem mutato, idem compiler descriptit. Vid. ibid. p. 400. — [يعرورى] Solemne apud Arabes dicendi genus est, ut, qui audacter rem aliquam adgrediatur, ea re, tanquam equo, vehi dicatur. Vid. Exc. ex Hamasa ed. Schultens p. 428: *يركب الهول*;

p. 456: نركب الكره; Sent. arab. (in Erpenii gramm. ed. Schultens p. 280.): من مارس الامور ركب البخور; Szafieddin l. c. vs. 1: من لم يركب الخطرا. Sic ارتكب القبيح, ركب هواه. Et similia plurima. Paulo audacior figura inest verbo يعرورى *nudo dorso* vehitur. Eadem fere translatione (quamquam alio quodam sensu) nos et ipsos quotidie uti inscientes, certe non indignum videtur memoratu. Etenim verbi *bereiten* primaria vis est *vehi in aliquam rem*. Id quod innumeris exemplis eiusdem compositionis (e. g. *bereisen*, *begehen*) comprobari potest. Sed haec obiter et velut in transitu dicta velim. — [مل] Vid. de hac forma antiqua Schultens in Exc. ex Ham. p. 434; Freytag in Caabi ben Soheir carm. cett. p. VII; [Bohlen. comm. de Motenabbio. p. 110.] Sacy gramm. I. §. 838. — [مشقة] i. q. مهمم vs. 7. De itinere difficili et impedito utitur hac voce Abulfeda Aegypt. ed. Mich. p. 15. — [ربيبة] Contra metrum Schultens edidit رابية. Emendavit vitiosam lectionem Bernstein in: *Nachträge* cett. p. 29. — Ceterum verbis عينيه ربيبة قلبه Ceterum verbis كالى من قلب شيبكان وابه vs. 6. —

Vs. 14. Verbum مصميلة explicuit Schultens in Exc. ex Ham. p. 422; quem vide. — [الامور] Sing. امر *verbum*, h. l. *res*, *negotium*, ut in Sent. arab., quam supra ad vs. 13 citavimus. Notissimum hoc quidem. Nec tamen ingratum erit tironibus, conferre Hebraeorum דבר, Chald. ܕܒܪܐ, Syr. ܕܒܪܐ, Pers. روایت, Graec. ῥῆμα. [Aethiop. ስገር: Samar. ܘܫܪܘܩ] Quin etiam nostrum *Sache* procul dubio cohaeret cum verbo *sagen*. — Hoc loco, si quid video, امر cum emphasi dictum, rem *gravem* et *molestam* significat. Szafieddin. carm. cett. vs. 6:

وأغزر الناس عقلا من اذا نظرت
عيناه أمرا غداً بالغير معتبرا

[مؤيدا] Rad. *اد* med. Je. II. *adiuvit*. Sensus: molestissima negotia subit, ut aliorum saluti prospiciat. — [وان] Exc. ex Ham. ed. Schultens p. 412. 456. — [كرائه] i. q. *كره* Exc. ex Ham. p. 456. Cf. *كربهة* p. 390. et Schultens ad h. l. —

Vs. 15. Hunc versum, ni fallor, imitatus est Abbasus ibn Merdasi (Exc. ex Ham. ed. Schultens p. 586.) his verbis:

فما عظم الرجال لهمر بفاحم
ولكن فخرهم كره وخير

Quamvis enim sententia differat, tamen verborum conformatio non dissimilis est. — [فوالله] Vid. Sacy gramm. I. §. 883. Eadem formula exstat Exc. ex Ham. p. 350. [Hariri Con- sess. 13. p. 131. 29, 315. al.] Causam, cur in *الله* paenultima producat, vid. in Sacy gramm. I. §. 67. — [صفوة] Rad. *صفا*, unde *claritas vitae* Szafieddin. l. c. vs. 8, 2:

من دبر العيش بالاراء دامر له
صفوا وجاء اليه الخطب معتذرا

Igitur *صفوة* esse videtur *integritas vitae et morum*. —

Vs. 16. Descripsit hunc versum tantum non integrum Samuel ibn Adia. Vid. Exc. ex Ham. ed. Schultens p. 464. Sed male et paene ridicule is montem significari putavit, et ita intellectum hunc locum suis versibus accommodavit. Vix opus est monito, arboris imaginem poetam expressisse. Quae quidem imago quam optime illustratur simili loco Genes. 49, 22:

בן פרך יוסף
בן פרך עלי-עין
ביום צערה עלי-שור

ad quem locum haec adnotavit Friedrich in libro: *Der Seegen Jacobs, eine Weissagung des Propheten Nathan*. Breslau 1811; pag. 44: *Die Hebräer vergleichen gute Menschen gar oft mit Bäumen am Wasser, z. B. Jer. 17, 8. Ezech. 47, 12. Dieses Gleichniss passt auf das heisse Klima Kanaans sehr wohl,*

wo ein Baum am Wasser sehr bald in die Höhe schoss, dass seine Wipfel über die benachbarten Mauern und Hütten ragten und sie beschirmten. Dies lässt sich auf Joseph treffend anwenden, der in Aegypten der Beschützer seiner Familie war. Atque haec quidem Friedrich. Quae si recte in hunc locum transferuntur, virum significari apparet, qui adeo aliorum commodum sequatur, ut ad eum tanquam ad arborem altam frondosamque, et quam plurimos umbra sua oblectantem refugiant. — [وَأشْأله] Recepti hanc lectionem ex margine cod. mei. In con-

textu vitiose scriptum est ويشاؤله. Cod. Roed. ومضى به, in marg. واتى به. Sed haec postrema habent suspicionem interpretamenti. Apud Samuelem ibn Adiam, qui hunc versum descripsit, legitur وسما به. Sed ne hoc quidem vacat suspitione. Restabat igitur, ut ex mei codicis lectionibus alterutram reciperem. Atqui persuasit mihi Roediger, vir doctissimus, non esse eam licentiam, qua suffixo detrahatur vocalis, nisi in poematum homoeoteleutis; exemplum, quod dederit de Sacy in gramm. II. §. 693, vitio laborare, et metri causa (طويل) ibi scribendum esse كه. Itaque وأشأله recipiendum erat. — Sequentem versiculum edidi ex cod. Roed. Ibidem postea in meo cod. scriptum vidi a prima manu. — [الى النجم] In meo cod. a secunda manu vitiose scr. حتى النجوم, sed contra metrum. Accedit ceteris argumentis Samuel. ibn Adiae lectio. — [النجم] Differt a نجم. Hoc enim significat quodvis sidus, etiam coll. sidera, e. c. Szafieddin. vs. 28, 2:

وكلما غاب نجم اطلعت قمرا

illud autem Pleiadas. Tograï vs. 15:

تنام عنى وعين النجم ساهرة
وتستحيل وصيغ اليل لم يحل

Vid. Sacy gramm. II. §. 482, 2. — [فرع] In meo cod. a secunda manu الفرع, quod grammatico deberi videtur. Sane aut

الفرع aut exspectares; sed in poesi articulus interdum omit-
titur. Szafieddin. vs. 33:

ولا تكلم بهم نفسا مطهرة
فالبكر من يومه لا يعرف الكدرا

ubi i. q. نفسك, vel النفس. (Cf. Gesen. Lehrgeb. p. 652.)
Samuel ibn Adia, ut totum versum monti accommodavit, sic
etiam hoc vocabulo montis intellexit verticem. Generatim au-
tem فرع est summa pars cuiusvis rei, sicuti اصل imam partem
significare constat. Quemadmodum hoc transfertur in radicem
arboris (Erpen. gramm. ed. Schultens pag. 296: الورع شجرة اصلها:
القناعة), ita illud in ramos frondemve. (Cf. فرع Coni. V. *pro-
pagati et multiplicati sunt* (sc. arboris rami), Syr. ܐܦܗܘܐ Aph.
fronduit.) Exempla quidem mihi hoc ipso tempore non suc-
currunt, sed documento esse potest, quae inde fluxit, capillo-
rum notio. Vid. Abulfedae Aegypt. ed. Mich. p. 20. [Amralk.
Moall. vs. 33.] — [وهو] In meo cod. a secunda manu deletum
est, ib. seq. vocabulum scriptum قطبا. Ceterum hanc postre-
mam partem versiculi idem Sam. ibn Adia descripsit in eodem
poemate, sed alio loco. Vid. Exc. ex Hamasa ed. Schultens
p. 476. Scilicet offendebat eum in voce فرع articuli omissio.
Propterea mutatis verbis scripsit: فرع لا ينال طويل i. e. *vertex ta-
lis* (nos: *ein Gipfel*) *ut attingi nequeat* cett. — [قطب] Alias
poli nomine vocantur principes (cf. hebr. 1) *axis*, 2) *prin-
ceps*), h. l. virum laudatum eodem sensu poeta appellat *polum*,
quo antea appellaverat *arborem frondosam*.⁹⁾ — [لقومه] i. q.
لصكبه v. 12, 2. —

9) الفرع اعلى كل شى ومن الشجرة اعلى اغصانها كما تقول تفرعت [9]
اغصانها والقطب بالضم نجم قرب الفرقدين تبنى عليه القبلة ومنه ما
قالوا هو قطب قومه اى سيدهم وهو قطب زمانه اى مرتفع على اهل
الفضائل والقوام فى العالم والفضائل i. e. *faron est summum cuiusque rei, et de ar-*

Vs. 17. Hic versus adeo placuit Hosaino Asadaeo et Szafieddino, ut uterque eum aut describeret, aut imitaretur. Atque Hosainus quidem priorem versiculum integrum, et de posteriori partem descripsit. Vid. Exc. ex Hamasa ed. Schultens p. 564; Szafiedd. vs. 27 haec habet:

تبقى صنایعهم في الأرض بعدهم
والغيبث أن سار ابقى بعده الزهرا

[Sacy gramm. I. §. 339. 848. ¹⁰] — سيبقى

Vs. 18. Sententia est: tam multa sunt Abu 'l Melchi merita, ut enumerari nequeant. Similem sententiam expressit Motenabbi (carm. gratulat. cett.) vs. 24 his verbis:

ربما لا يعبر اللفظ عنه
والذي يضم الفواد اعتقاده

et ibidem vs. 26:

أن في الموج للغريق لعذرا
واضحاً أن يغوته تعداده

[ايغ] Rad. بغا tert. Vau. Ne confundant tirones cum بغا tert. Je. — [كل الفصل] Totam, integram virtutem (πᾶσαν τὴν ἀρετήν). Poterat h. l. eodem sensu dici كل فصل *singulas virtutes* (πᾶσαν ἀρετήν), quamquam alias multum interest inter utrumque. Cf. Gesen. Lehrgeb. p. 660. — Sequentem versiculum ad verbum descripsit Abd'ol Melik. Vid. Exc. ex Hamasa ed. Schultens p. 540. — [سيغه] Graec. ἔλπος. Hinc ساف *ense percussit*, verb. denominat. Admoneo hoc, quia doctissimis

bore dictum eius summas frondes significat, ut verbo Coni. V. utuntur de ramis arborum frondescensibus. Kotb autem sidus est prope Vitulum utrumque (Semakhscheri ad Elnawabig. p. 68. ed. Schultens, Schol. Harir. p. 73. ed. Sacy), ad quod dirigitur Kebla. Inde dicunt: Ille polus gentis suae i. e. dominus eius, et: Ille polus aevi sui i. e. excellens inter aequales scientia et virtutibus. Ita Elarâbi. E. R.]

10) [In meo cod. pro سيبقى scriptum est سيبقى. E. R.]

viris מְכֻרָה Genes. 49, 5 visum est difficile explicatus habere. Ego vero non dubito, quin utrumque vocabulum (ξίφος et μάχα) a Graecis ad Orientales migraverit, quorum alterum Arabes, alterum Hebraei reciperent. Vid. Gesen. in lex. s. v.

יָדָא —

Vs. 19. Inde ab hoc versu usque ad vs. 21. ipsum virum laudatum adloquitur poeta. — [یا مکرممان] Sacy grammi. II. §. 132. — [غشارة] Elegans figura, qua saepe et vario sensu utuntur poetae Orientales. Hoc loco intell. velum *moeroris*, *tristitiae*. Vide Schultens. in Exc. ex Hamasa p. 493 et locos ab eo laudatos. *Velum pudicitiae* legitur apud Hafisium in eo carmine, quod supra (epist. ad lectorem pag. VI) laudavi, vs. 6:

من از آن حسن روز افزون که یوسف داشت دانستم

که عشق از پرده عصمت بردن آرد زلیبخارا

quem locum sic vernacule convertit ill. von Hammer:

*Jusuphs berausende Schönheit erklärt den Zauber der Liebe,
Welcher zerrissen den Flor (immo den Schleier) bei Sulicha. —*

[أسعد] Cf. Szafieddini vs. 36, 1:

وأسعد بعیدک ذأ الاضحی وضیح به

qui locus, licet verbis differat, re tamen quodammodo cum nostro convenit.

Vs. 20. Etiam hunc versum Szafieddinus imitatus est, et partim descripsit. Vid. locum citatum ad فرع vs. 16. —

[من شیء یکدر] Ita edidi ex cod. Roed. In meo vitiose legitur بشی تکلم. Sed videtur hic error librariorum statim ab initio in aliquot exemplaria irrepsisse, cum iam Abd'ol Melik mendosam lectionem secutus particulam ب produxerit, quae alias semper corripitur. Etenim de altero eius licentiae exemplo, quod adscripsit Bernstein in: Michaelis arab. *Chrestomathie* cett. pag. IX not., mutavit idem vir doctus sententiam in:

Nachträge cett. p. 21. ¹¹⁾ — Vid. de hoc usu part. من Sacy gramm. I. §. 837, 5. — [ولم] Ad sensum: *quemadmodum non cett.* Vid. Schultens in Exc. ex Hamasa p. 477. Cf. Szaf. vs. 33, quem supra ad vs. 16 adscripsi. — [من] Vid. Szafiedd. l. c. Ad eum locum doct. Bernstein, من يومه, inquit, „a die suo, i. e. inde, ex quo est, umquam.” Aliam eiusdem particulae potestatem vid. in Sacy gramm. I. §. 860. —

Vs. 21. Hunc versum imitatus est Motenabbi (carm. grat. cett.) vs. 5:

عظمته ممالك الفرس حتى

كل أيام عامة حساده

Vs. 22. De Futuri parag. usu multiplice vid. Sacy in gramm. II. §. 54. p. 34. et 457. — [كاس] Hebr. כּוּס, *potulum*, pec., ut aiunt, vini plenum. Amrui Moall. vs. 5:

صينت الكاس عنا أم عمرو

وكان الكاس مكرها اليمينا

[سر] Sacy gramm. I. §. 326. — [باسرة] Rad. *constrinxit*, unde *أسر lorum*. Utuntur Arabes hac voce ad *universitatis* no-

tionem exprimendam. Cf. Locm. fab. 14: أن العالم باسرة يحب: i. e. *omnes homines amant vitam mundanam*. Quae notiones quomodo cohaereant, non satis scio ¹²⁾.

11) [Eiusmodi licentia nunquam datur. Nam quod in Abdalmelici carmine vs. 3 apud Schultensium, Michaellem et Bernsteinium به scriptum est, id in Freytagi ex. p. 400 emendatum legitur فبه, ut nuper coniecerat Ewaldus de metr. carm. ar. p. 140. E. R.]

12) [Schol. القدّ الأسر أصل الهمته وأصل الأسر القدّ والرمّة للبهل البالي وأصل ذلك أن رجلا اشترى ناقة وثى رأسها زمام *i. e. totus*, ut dicitur simili ratione *فقال لا آخذها إلا يرمته*. Ac primaria voc. *أسر* significatio est *lori*, et *رمّة* item *funiculi vetusti*. Proverbialis illa locutio inde orta est, quod, cum quis camelum emit, cuius in capite cavistrum, dicit: non emam nisi cum capistro. E. R.]

EPISTOLA EDITORIS
AD VIRUM SUMME VENERANDUM
CHRISTIANUM WOLTERSTORFF.

*Care senex, ne tam properanter agas mihi, quaeso,
Adde moram parvam: iam Tibi vera dabo.*¹⁾

Licet enim versibus fere iisdem mihi affari TE, Venerande, quibus affatur Abuhendum principem ille vir, qui composuit

*Carmen, qualia proh! numquam taedio erunt;*²⁾

Quamquam certo scio, nulla umquam facundia, etiam si eadem mihi esset, atque Amru Taglebitae, veritatem me assecuturum, ut potius Motenabbi verbis dixerim:

*Siderum ego lucidissimum non assequor.*³⁾

1) Amru ben Kelthum Taglebitae moallaka (ed. Kosegarten. 1819.) vs. 23:

أَبَا هِنْدٍ فَلَا تَعَجَّلْ عَلَيْنَا
وَأَنْظِرْنَا نَخْبِرَكَ الْيَقِينَا

Sic enim scribendum puto, non وَأَنْظِرْنَا. [Recte. Ita enim et numeri leges scribere iubent, et in Moallacarum ex. Calcuttensi anno 1823 edito pag. 191 revera scriptum est. E, R.]

2) Arabice: يَا لَرَجَالٍ لِيَشْعُرَ غَيْرَ مَسْهُومٍ. Vid. librum citatum ed. Kosegarten, p. 4.

3) Vid. eius carmen gratulatorium vs. 23, 2:

أَجَلُّ النُّجُومِ لَا أَصْطَادَةَ

Cuius loci sensum vid. in Caabi ben - Sohair carmen in laudem Muhammedis dictum cett. cett. ed. Freytag. (Hal. 1823.) pag. 39. —

Novi enim virtutes TUAS ingeniique praestantiam. Verum-
enimvero novi etiam modestiam TUAM et verecundiam; TEque
non praenomen solum a divina nostra religione habere, sed
etiam eandem, de qua in sacris libris praecipitur, TIBI esse
ταπεινότητα intelligo. Itaque, cum et mihi desit dicendi fa-
cultas, nec TIBI placeant multa, quodcumque hoc carmine
nunc primum edito dictum est, de TE dictum volo, neque id
meis solum, sed etiam amicissimorum collegarum verbis et no-
mine, TUIS auspiciis quondam litteris imbutorum, nunc ami-
citia TUA gaudentium. De quo collegio non dubito idem prae-
dicare, quod de praeceptorum ad Hanefiticam scholam colle-
gio in laudem Abu Hanifae praedicat vetus poeta. Etenim

*Te propter hoc collegium 'st prae ceteris,
Ramos ut inter enitescit balsamum.* 4)

Nec profecto in illo carmine, quod edidi, quidquam est, quin
in TE possit transferri, adeo omnia cum his ipsis solemnibus
congruunt, ea ab utraque parte est rerum similitudo. Tu enim
quinquaginta per annos rigasti florem iuventutis, 5) patriae
spem, indefesso labore; Tu si qui essent praestantiori indole,
quavis in re ipsis subvenire, adesse, operam praebere, immo
cunctorum saluti, quoad eius facere posses, prospicere, con-
sulere, succurrere. 6) Tu, quidquid litterarum tractasti,
non potuisti quin penitus cognosceres, alienus a semidoctorum
vulgo, qui taedio laboris satis habent primoribus labris litteras
attigisse. 7) TE denique saepe memini dicere indignantem,

4) فَلَهَا بِهِ فَضْلٌ عَلَى الْأَقْرَانِ

مَا بَانَ فِي الْأَغْصَانِ فَضْلُ الْبَانِ

Guil. Iones. poeseos asiat. commentar. ed. Eichhorn pag. 67. —

5) vs. 3. 4.

6) vs. 4. 5. 6. 7. 13. 14.

7) vs. 8. 9. 10.

quam TIBI odiosa esset ista gens, ⁸⁾ quae antiquissimis iam temporibus, qualis etiam nunc est, mollis ad laborem fuisse perhibetur; ⁹⁾ cui indignationi eo tempore, cum barbari isti caram patriam armis oppressam tenerent, ingens accedebat dolor, qualem tum praeter TE sustinuisse non recordor quemquam. Quamvis igitur in reliquis, quae dixi, multa possint vana videri, et ficta, hic tamen egomet verissimum me esse scio. Tu benigne accipe libellum, voluntatemque, quaeso, agnosce. Equidem vero summum numen precor, ut, quidquid reliquum TIBI est dierum, vitam iucundam beatamque vivas; totidem autem, ut Motenabbi verbis utar, ¹⁰⁾ annis TUIS addantur anni, quot TIBI equuleos misi, et, si fieri potest, plures etiam. Sic Deus O. M. faxit!

8) vs. 11. 12.

9) Hispanos et Afros (Hannibal) primos ire iussit: sequi Gallos, ut id agminis medium esset; novissimos ire equites: Magonem inde cum expeditis Numidis cogere agmen, maxime Gallos, si *taedio laboris* longaeque viae (*ut est mollis ad talia gens*) dilaberentur aut subsisterent, cohibentem. Liv. XXII. c. 2. in. [Nunc demum intelligo, quid sit illud *Akrabedsch* in scholio, quo Elarâbi de gente exposuit Abu 'l Melcho exosa. Facili enim negotio ex illo *أفرنج* punctis diacriticis paullum mutatis effingitur *أفرنج*, quod apud Orientales notissimum est *Francorum* nomen. E. R.]

10) l. l. vs. 38. 39.

قال

أبو الحر المملح

حفظه الله تعالى

* *
*

- ١ أني لمهد من تناعي فقاصد
به لأبي المملح الحكيم المويده
- ٢ أهنر به في ندوة الصاحب عطفه
كما هنر أقطاري بمدرار عقله
- ٣ لكأنت توج الشمس خمسين تارة
وأنه لم تنجم قطار علومه
- ٤ كما غائت الأزهار بعض الجداول
قليل غرار النوم أكبر همه

- ٥ طَايِبَةٌ حَامٍ وَأَصْبَاءٌ مِنْ نَفْسِهِمْ
 كَمَا أُجْدَلُ لَمْ يَنْتَسِي عَنْ فِرَاحِهِ
 ٦ إِذَا حَاصَ عَيْنِيهِ كَرَى النَّوْمَ لَمْ يَنْزِلْ
 لَهُ كَالِي مِنْ قَلْبِ شَيْحَانٍ وَأَبِيهِ
 ٧ قَلِيلُ التَّشْكِيِّ لِمَنْ يَصِيبُهُ
 كَثِيرُ الْهَوَى شَتَّى النَّوَى الْمُتَجَحِّهِ
 ٨ وَلَا بَدٌّ مِنْ حَلِّ يَمْنَعُ شَهْدَةَ
 فَمَا يَجْتَنِي مَنْ لَا جَامِلَ ضَرَّةِ
 ٩ أَلَا مَنْ يَنْتَالُ وَأَقْفَا فِي السَّوَاهِلِ
 لَمَنْ لَوْلُو فِي الْجَرِّ إِلَّا بِقَعْرِهِ
 ١٠ فَلَا يَمْتَنِي مَجْدًا بَغِيرَ تَبَهَّلِ
 أَهَالِ فَلَا مَنْ لَاعَبَ فِي فَعَالِهِ

١١ كَذَا كَانَتْ الْقَوْمَ الَّذِي هُوَ مَبْغُضٌ
 وَلَكِنَّهُمْ لَمْ يَدْرِكُوا طَكْبَةَ بِهِ
 ١٢ وَكَانَتْ لَهُ طَعْمَانٌ أَرَى وَشَرِيَّةٌ
 وَشَرِي لِقَوْمِ النَّجْرِ أَرَى لِمَصْحَبِهِ
 ١٣ فَانْهَ يَعْرِوْرِي قَرَى مَلْ مَشَقَّةٌ
 وَيَجْعَلُ عَيْنِيهِ رَبِيَّةٌ قَلْبِهِ
 ١٤ إِلَى مَصْمِيَلَاتِ الْأُمُورِ مُوَيْدًا
 وَإِنْ كَانَ مَجْهُودًا لِأَجْلِ الْكِرَانَةِ
 ١٥ فَوَاللَّهِ أَنْ خَيْرَ الرِّجَالِ بِفَخْرِهِمْ
 لِهَذَا كَضَوْءِ الشَّمْسِ صَفْوَةٌ خَلْقُهُ
 ١٦ رَسَا أَسْلُهُ تَحْتَ الثَّرَى وَأَشَالُهُ
 إِلَى النَّجْمِ فَرَعٌ وَهُوَ قَطْبٌ لِقَوْمِهِ

١٧ كَمَا كَانَ بَعْدَ السَّبِيلِ مَجْرَاهُ مَرْتَعًا

كَذَاكَ سَيَبْقَى صَنْعُهُ بَعْدَ مَوْتِهِ

١٨ لَيْسَ أَبْغَى كَلِّ الْفَضْلِ مَا فِيهِ أَنْسَى

لَكُنْتُ كَمَغْلُوبٍ عَلَى نَصْلِ سَيْفِهِ

١٩ وَيَا مَكْرَمَانَ أَكْشَفْ غِشَاؤَ قَلْبِكَ

أَلَا أَسْعَدُ بِذَاكَ الْعَبِيدَ وَأَسْلَمَ بَضْحَهُ

٢٠ فَلَا الْآنَ مِنْ شَيْءٍ يَكْدِرُ فَوَادِكَ

وَلَمْ يَكْدِرِ الرَّحَافُ مِنْ كُلِّ يَوْمِهِ

٢١ يَعْظُمُ ذَاكَ السَّيُومُ كُلُّ أَوْدِكَ

فَقَدْ حَسَدْتَهُ كُلَّ أَيَّامِ عَامِهِ

٢٢ أَلَا أُرْبِدُنْ يَا أَيُّهَا الْخَمْرُ أَسْلَمُنْ

عَلَى شَيْخِنَا بِالْكَاسِ سِرِّ بَاسِرِهِ

9058
De ~~9071~~

①

ULB Halle 3/1
001 062 174

Nur für den Lesesaal

